همایش و محافل
ذکر و یاد علی(ع)
مُزیّن کنید.

نازه‌های نشر

جلوه‌های اخلاق رزمندگان را در «ایرانیان و راه و رسم عاشقی» بخوانید

کتاب «ایرانیان و راه و رسم عاشقی» بیانگر جلوه‌هایی ناب از اخلاق و رفتار رزمندگان دفاع مقدس به قلم علی‌اکبر کلانتری به بازار نشر آمد.

به گزارش خبرگزاری کتاب ایران (ایبنا) کتاب «ایرانیان و راه و رسم عاشقی» در دو بخش سامان یافته است؛ بخشی با عنوان «راه و رسم عاشقی در بُعد فردی» و بخشی دیگر با عنوان «راه و رسم عاشقی در بُعد اجتماعی».

دوران دفاع مقدس یکی از پرافتخارترین مقاطع تاریخی ایران از جهات گوناگون از جمله در بُعد اخلاقی و تربیتی است. در حقیقت این دوران تجلی‌گاه و میدان بروز خصلت‌ها و صفات زیبای ایرانیان مسلمان بود. خصلت‌ها و صفاتی که پیش از این و عمدتاً در قالب داستان یا افسانه در کتاب‌هایی مانند شاهنامه خوانده بودیم. در نگارش این اثر از منابع و کتاب‌های معتبری استفاده شده که مندرجات آن‌ها، اظهارات مستقیم خود رزمندگان و شهیدان است با ارزرمندگانی نقل شده که در تماس مستقیم با این عزیزان بوده‌اند. در این کتاب، به خاطرات زیبایی برمی‌خوریم که بروز آن‌ها، جز از انسان‌های مهذّب و وارسته از تعلقات مادی و دنیوی انتظار نمی‌رود، یعنی جوانان عاشقی که به گفته شهید علی چیت‌سازیان، ابتدا از سیم‌های خاردار نفس عبور کرده‌اند و سپس از سیم‌های خاردار دشمن. خاطرات مربوط به بخش نخست کتاب در ذیل این عناوین گرد آوری شده: عشق‌ورزی، پرستش و نیایش، اخلاص، محاسبه و مراقبه، عفاف و تقوا، پیشگی، سخت‌کوشی، سادگی‌زیستی و صبر و استقامت. خاطرات مربوط به بخش شهامت، شجاعت، حلم و کظم غیظ، تواضع، گذشت، صمیمیت، ایثارگری، مردانگی، قانون‌مداری، دنیاگریزی و پرهیز از جاذبه‌های نفسانی، مهرورزی، عدالت‌پیشگی، رعایت بیت‌المال و احترام ویژه به پدر و مادر.

از این عناوین دانسته می‌شود مقصود از راه و رسم عاشقی در بُعد فردی خصلت‌هایی است که بیشتر جنبه شخصی دارند و ارتباط آن‌ها با دیگران اندک است. برخلاف خصلت‌های مربوط به بُعد اجتماعی که اساساً در بستر تعامل با دیگران شکل می‌گیرند و بدون ارتباط با آحاد جامعه، تحقق نمی‌یابد. در این کتاب تقریباً به همه عملیات برزگ اشاره شده و بیشتر شهیدان معروف حضور دارند. از امور ضروری برای همه اقشار جامعه به خصوص جوانان، تهذیب نفس و مبارزه با رذایل اخلاقی و پیمودن راه کمال و تقرب روزافزون به کمال مطلق یعنی خدای متعال است. در این حضور، آثار و منابع مکتوب در حد فراوان یافت می‌شود ولی آنچه در این زمینه بسیار اثرگذار و سازنده است، آشنایی با الگوهای عملی و نمونه‌های رفتاری است. الگوهایی که عاشقانه از تعلقات نفسانی و جاذبه‌های مادی رهیده و همه هستی‌شان را به پای معشوق ریخته‌اند. بی‌تردید گذر و رفتار این آزادمردان، مشق آسمانی است و می‌تواند با اقتدا به آنان، به سرمنزل مقصود رسید. کتاب حاضر در همین فضا و برای همین منظور نگاشته شده. خواننده می‌تواند با تأسی به شخصیت‌های این کتاب، به درعُمق ابعادی فکری و انگیزه‌های رفتاری برخی خود فائق آید و زندگی فردی و اجتماعی خود را سامان دهد.

تفسیر
آیت‌الله علم الهدی

بشارت‌های قرآن به وجود اقدس امام زمان(عج)

بخش بیست و نهم

هشتمین آیه مهدوی قرآن، آیه ۱۵۷ سوره مبارکه بقره است که با هفتمین آیه مهدوی که در نوبت‌های قبل تبیین شد در ارتباط است.

بیان مطلب اینکه خدای سبحان در ضمن آیات قبل، سنت قطعی ذات اقدس خود درباره مورد آزمایش قرار گرفتن مردم در جریان زندگی مادی دنیا را تبیین و برخی از مهم‌ترین عرصه‌های امتحان را ذکر فرموده، سپس به ویژگی صبوری و مقاومت اهل ایمان در مواجهه با این امتحان‌ها اشاره و آنگاه در آیه مورد بحث، نتیجه صبوری و مقاومت این افراد را بهره‌مندی از سلام و درود و رحمت پروردگار بیان فرموده و در نهایت از ایشان با عنوان هدایت‌یافتگان یاد کرده است: «أُولَئِكَ عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ مِّن رَّبِّهِمْ وَ رَحْمَةٌ وَ أُولَئِكَ هُمُ الْمُهْتَدُونَ».

اگرچه به اقتضای روایاتی که در قسمت‌های پیش گذشت می‌توان یکی از مصادیق تعبیر «أُولَئِكَ» را اصحاب و یاران امام زمان(ع) برشمرد، اما در این میان روایات صریحی نیز وجود دارد که به روشنی بر این معنا دلالت دارد.

از جمله این روایات، حدیث مشهور لوح است که در آن، اسما و صفات وجود اقدس پیامبر اکرم(ص) و دیگر امامان تا امام زمان(ع) آمده است. در قسمت آخر این روایت پس از ذکر نام حضرت مهدی(عج)، عبارت آیه ۱۵۷ سوره بقره ذکر شده که ایشان، آنکه به همنام بودن امام عصر(عج) با پیامبر(ص) و برخی دیگر ویژگی‌های آن حضرت اشاره شده، از یاران امام زمان(عج) به عنوان اولیای خدا یاد شده که خداوند به واسطه آن‌ها هر فتنه را دفع می‌کند و... آنگاه در ذکر آخرین وصف یاران امام زمان(ع) آمده است، «مَرْءُوبِينَ وَجِلِين، تَصْنَعُ الأَرْضُ بِدِمَائِهِمْ وَ يَفْشُو الوَيْلُ وَ الرَّنَّةُ فِي سَائِهِمْ، أُولَئِكَ أَوْلِيَائِي حَقّاً، بِهِمْ أَدْفَعُ كُلَّ فِتْنَةٍ عَمْيَاءَ، حَنَدِسٍ وَ بِهِمْ أَكْشِفُ الزَّلَازِلَ وَ أَدْفَعُ الآصَارَ وَ الأَغْلَالَ، «أُولَئِكَ عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ مِّن رَّبِّهِمْ وَ رَحْمَةٌ وَ أُولَئِكَ هُمُ الْمُهْتَدُونَ».

(تفسیر نورالثقلین، ج ۲، ص ۸۴)

برش گفت‌وگو

منظور ما از اصحاب امام(ع) در سلسله دوایون الشعراء اصحاب خاص ایشان نیست بلکه در وصف حضرت و ظهور ایشان است. و در کتاب‌های ادبیات نه فقط کتاب‌های مناقب و فضائل، در کتاب‌های حماسه ابوتمّام و حماسه بحتری، بسیاری از شاعران تقلید کرده‌اند.

تولد امام علی(ع) در کعبه از گزارش‌های متواتر اهل سنت است

حجت‌الاسلام عزالدین رضانژاد، عضو هیئت علمی جامعهٔ المصطفی (ص) گفت: چند نفر از علمای اهل سنت گفته‌اند فاطمه بنت اسد نخستین زن هاشمی است که در کعبه فرزند به دنیا آورد؛ از جمله حاکم نیشابوری این مطلب را در مستدرک آورده است.

به گزارش ایکنا، حجت‌الاسلام و المسلمین عزالدین رضانژاد، عضو هیئت علمی جامعهٔ المصطفی (ص) در ادامهٔ مجمع علمای حکمت اسلامی، ۱۲ بهمن در نشست علمی «پاسخ به شبهات ولادت امام علی(ع) در کعبه» با بیان اینکه هر ساله در آستانه ولادت امام علی(ع)، شبکه‌های چند تقل براساس منابع خودشان مطرح می‌کنند، گفت: در صحیح مسلم آمده مولود کعبه، حکیم بن حزام است؛ این‌الحدید در شرح نهج‌البلاغه آورده نخستین فردی که در کعبه به دنیا آمد حزیم است و روایت مرتبط با ولادت علی در تواتر دلالت بر صحت خبر می‌کند.

رضانژاد اظهار کرد: تحلیل اینکه چرا اصولاً حکیم بن حزام را مطرح کرده‌اند نیازمند فرصت دیگری است، این شخصیت، ساختگی و به توسط مصعب، زبیر و... طرح شده و بایک پیمانه‌ای از ویژگی‌های قوی و قبیله‌ای را جزو اهداف مطرح‌کردن این فرد بدانیم. به عبارتی، روایتی ساخته شد که هم از سوی کسانی که بعداً با امیرالمؤمنان(ع) درگیر شده و جنگ‌هایی را ساختند که علامه عقرب مرتضی در آثارش به این موضوع پرداخته‌است.

وی افزود: چند نفر از علمای اهل سنت گفته‌اند فاطمه بنت اسد نخستین زن هاشمی است که در کعبه فرزند به دنیا آورد؛ نکته دیگر اینکه وقت وضع حمل را عمدتاً پس از نماز عشا اعلام کرده‌اند، همچنین گفته شده اولین نام‌گذاری در داخل مسجدالحرام و نزدیک کعبه می‌شدند نزدیک کعبه شد تا وضع حمل بر آسانی شود ولی فاطمه وارد کعبه شد و مولود او در آنجا فاطمه تفأل به نام پدر زده و نام امام(ع) را اسد قرار داده و می‌گوید نسبت دشمن به مادرش دردناک‌تر است. به نسبت این را نیز توضیح دهیم که در فرهنگ عربی و فرهنگ اسلامی، اگر شخص را به مادرش نسبت دادند، دو معنا می‌دهد؛ یک وقت مادر طرف نجیب و سرشناس است و او را به مادرش نسبت می‌دهند تا از او تجلیل کنند؛ چنان‌که شاعری، قریشی‌ها را نسبت به حضرت علی(ع) تحریک می‌کرد و می‌گفت:

هذا إبنُ فاطمةَ الّذي أفناكم

این فرزند فاطمه (فاطمه بنت اسد) بود که شما را نابود کرد.

کاربرد دوم که یاران حضرت علی(ع) معمولاً این استفاده را دارند معاویه به کار می‌برند «ابن هند» است. چرا؟ چون واژه سانتکی است و شیعیان وی را ساحته‌اند؛ ولی ابن ابی‌الحدید منصفانه حرف زده و گفته ما کل اشعار را گشتیم و دیدیم در آن زمان حضرت علی(ع)، «وصی رسول‌الله» نامیده می‌شده است. ضمناً «لسان العرب» که نویسنده‌اش این منظور آفریقی مصری است درباره واژه «وصی» می‌گوید وصی به معنای اتصال است و از این رو حضرت علی(ع) به عنوان وصی شناخته می‌شود چون منبع انساب (حضرت محمد(ص)) بود؛ «لإتصال نسبه و سببه و هديه و سمته برسول الله». این قسمتش قشنگ است که می‌گوید «هذا لفظه عند السلف الصالح» سلف صالح حضرت علی(ع) را اینچنین می‌نامیدند؛ «و يقولها فيه غيرهم لولا دعاية فيه» و غیر از سلف صالح در خصوص حضرت علی(ع) می‌گویند «اگر شوخ‌طبع نبود سزاوار خلافت بود». خب قائل مقوله «لولا دعاية فيه» چه کسی است؟ خلیفه دوم و عمروبن‌عاص. این نکته را گفتم تا بدانیم ادبیات چقدر در روایت تاریخ مؤثر است. این از جمله دلایلی است که می‌گویند این منظور شیعه است، حالا با هفت امامی یا دوازده امامی.

پس به نقش شعر در تاریخ اشاره داشتیم که نمی‌شود این‌ها را از همدیگر جدا کرد، چراکه بعضی وقایع تاریخی را در کتاب‌های تاریخی جوری می‌نویسند که وقتی در ادبیات می‌گردید می‌بینید ادبیات جور دیگری است. مثلاً در کتاب‌های تاریخ خیلی از ویژگی‌های حضرت علی(ع) را داریم که حدود دو تا ۶ قصیده بیشتر یا کمتر داشته‌اند و مثلاً ۱۵ یا ۲۰ مورد نیست که بتوان به‌طورمستقل در دیوانی منتشر کرد. در شعر همه این افراد هم مطالب معرفتی در خصوص حضرت علی و حسنین(ع) وجود دارد. خیلی خوب است این اشعار از همین شعرا بررسی شود؛ مثلاً واژه «امیرالمؤمنین» در شعر شاعران آن زمان یا واژه «أب» به معنای «پدر» را می‌بینیم که مالک‌اشتر با اینکه از حضرت علی پیرتر است درباره حضرت به کار می‌برند که اشاره به «أنَا وَ عَلِيٌّ أَبَوَا هَذِهِ الْأُمَّةِ» است که از حضرت رسول(ص) نقل شده است، یا در خصوص واژه «وصی» بعضی می‌گویند این واژه ساختگی است و شیعیان وی را ساخته‌اند؛ ولی ابن ابی‌الحدید منصفانه حرف زده و گفته ما کل اشعار را گشتیم و دیدیم در آن زمان حضرت علی(ع)، «وصی رسول‌الله» نامیده می‌شده است. ضمناً «لسان العرب» که نویسنده‌اش این منظور آفریقی مصری است درباره واژه «وصی» می‌گوید وصی به معنای اتصال است و از این رو حضرت علی(ع) به عنوان وصی شناخته می‌شود چون منبع انساب (حضرت محمد(ص)) بود؛ «لإتصال نسبه و سببه و هديه و سمته برسول الله». این قسمتش قشنگ است که می‌گوید «هذا لفظه عند السلف الصالح» سلف صالح حضرت علی(ع) را اینچنین می‌نامیدند؛ «و يقولها فيه غيرهم لولا دعاية فيه» و غیر از سلف صالح در خصوص حضرت علی(ع) می‌گویند «اگر شوخ‌طبع نبود سزاوار خلافت بود». خب قائل مقوله «لولا دعاية فيه» چه کسی است؟ خلیفه دوم و عمروبن‌عاص. این نکته را گفتم تا بدانیم ادبیات چقدر در روایت تاریخ مؤثر است. این از جمله دلایلی است که می‌گویند این منظور شیعه است، حالا با هفت امامی یا دوازده امامی.

حجت‌الاسلام دکتر قیس العطار از فضائل امیرالمؤمنین(ع) در آینه اشعار اصحاب خاص آن حضرت می‌گوید

در مدح «پدر امت»

■ از چه تعداد اصحاب امیرالمؤمنین(ع) شعر منتشر شده و چقدر از این افراد شعر داریم؟

در مورد اصحاب خاص امیرالمؤمنین(ع) مثل مالک‌اشتر، عمار یاسر، قیس بن سعد انصاری، سعید بن قیس همدانی، قیس بن عمر نجاشی که به او شاعر علی فی الصفین می‌گفتند، ابوالطفیل کنانی- که تا زمان مختار بود و در انتقام و خون‌خواهی امام حسین(ع) شرکت کرد- هاشم مرقال و چند تن دیگر، شعر ۱۲تن از آن‌ها را در دیوان‌های مستقل منتشر کرده‌ایم. غیر از این‌ها، بیش از ۵۰۰تن از یاران علی(ع) را که به پیغمبر(ص) یا مسلمانان می‌گفتند نمی‌گویند؛ شما می‌دانید حسان بن ثابت چقدر در مورد حضرت علی(ع) شعر دارد؟ دست‌کم ۱۵ قصیده دارد که هیچ‌کدام در دیوانش نیامده است. کدامش را می‌گویند؟ مرثیه‌سرایی‌اش برای خلیفه سوم را در همه دیوان‌هایش باید اشاره کنم و بپرسم آیا می‌دانید امام حسن(ع) هم در مصادر قدیمی است یا مستند در دیوان حسان و نه به‌طورجداگانه چاپ کنیم. علامه امینی نوشت و دیگران نوشتند، ولی دانشجوی عرب دیوان حسان را می‌خواند و نمی‌رود «الغدیر» را ببیند. اگر این‌ها را وارد دیوان حسان کنیم، جلوچشم دانشجویان قرار می‌گیرند.

مسئله بعدی این است که هیچ‌کس نمی‌داند این اصحاب حضرت علی(ع) شاعر هستند. به این مناسبت باید اشاره کنم و بپرسم آیا می‌دانید امام حسن(ع) هم دیوان شعر دارد؟ باورتان می‌شود؟ نسخه خطی وجود دارد و مؤلفش نیز ابوالحسن مدائنی متوفی ۲۲۵ است. تا حسن(ع) این اشعار را گفته است. متأسفانه کسی از من تحقیق نکردم، همان طور بوده است. مظلومیت ائمه(ع) همین‌طور بوده است. ابوالحسن مدائنی متوفی ۲۲۵ است. تا من تحقیق نکردم، همان طور بوده است. مظلومیت ائمه به خصوص امام حسن